

Meetnet nachtvlinders

Nieuwsbrief augustus 2025

Beste nachtvlinderaars, augustus ligt alweer een tijdje achter ons, dus werd het wat ons betreft hoog tijd om terug te kijken op deze maand. Er is veel gebeurd, dus net zoals de vorige keer, deze keer ook een rijk gevulde editie van de nieuwsbrief.

Nationale Nachtvlindernacht

De Nationale Nachtvlindernacht vond afgelopen maand plaats in het weekend van 22 en 23 augustus. Helaas waren de weersomstandigheden niet optimaal: vooral vrij koud en her en der over het land verspreid ook wat regen. De vrijdagavond was wat betreft de weersomstandigheden nog het beste. Uiteindelijk is er op circa 60 verschillende locaties een excursie georganiseerd, een mooi aantal waar we erg blij mee zijn! Uiteraard zijn er ook verschillende leuke soorten gezien tijdens het weekend. Een uitschieter was toch wel de liesgrasboorder die nabij Zwolle waargenomen werd. Ondanks dat die niet binnen het meetnet gevangen werd, verdient hij wat ons betreft wel een plekje in deze nieuwsbrief.

Nieuwsgierig naar de verslagen van de nachtvlindernacht op andere locaties? Via [deze link](#) kan je op onze website de verslagen inzien.

Figuur 1: In Zwolle werd de liesgrasboorder waargenomen (foto Silvio Lindhout).

In de vorige nieuwsbrief riepen we op tijdens de nationale Nachtvlindernacht ook je val voor het meetnet te zetten, en er zijn dan ook maar liefst 245 verschillende meetpunten geteld dit weekend. 27 meetpunten zijn zelfs beide nachten geteld! Vrijdag was met 94 getelde meetpunten iets minder populair dan de zaterdagavond waarop 178 meetpunten zijn geteld. In totaal werden er 4442 nachtvlinders geteld, verdeeld over 271 (verzamel) soorten (171 macronachtvlinders en 100 microvlinders).

In onderstaande tabel 1 is de Top-15 te zien van het weekend waarin de Nationale Nachtvlindernacht plaatsvond. Dit zijn enkel gegevens uit het meetnet. De gewone grasuil werd het meest gezien en werd ook op de meeste verschillende locaties waargenomen. Deze soort is typisch voor eind augustus en kan lokaal dan ook algemeen voorkomen, voornamelijk in het agrarisch gebied, maar in stedelijk gebied is het ook zeker geen bijzonderheid. Er werden 159 huismoeders ingevoerd. De aantallen van deze soort liggen (nog) niet bepaald hoog. Aan het einde van september zullen we voor deze soort de balans opmaken. Hetzelfde geldt overigens voor de volgeling.

Verder zijn er binnen het meetnet nog een aantal bijzonderheden ingevoerd tijdens de Nationale Nachtvlindernacht. Zo werden op 9 verschillende meetpunten zesstreepuilen waargenomen: in totaal 16 exemplaren. In Groningen werd nog een imago van de bronsmot gezien. Een zeldzame soort microvinder die voornamelijk in het noorden van het land voorkomt, maar zich ook uit lijkt te breiden. Verder werd de rookleurige worteluil, een zeldzame, maar lastig te herkennen soort, ook waargenomen. Andere leuke soorten binnen het weekend waren de astermonnik, helmgrasuil, florida-uil (een trekvlinder die de laatste jaren vaker gezien wordt) en de kompassla-uil. Die laatste is geen zeldzame soort, maar wordt niet vaak op licht gevangen.

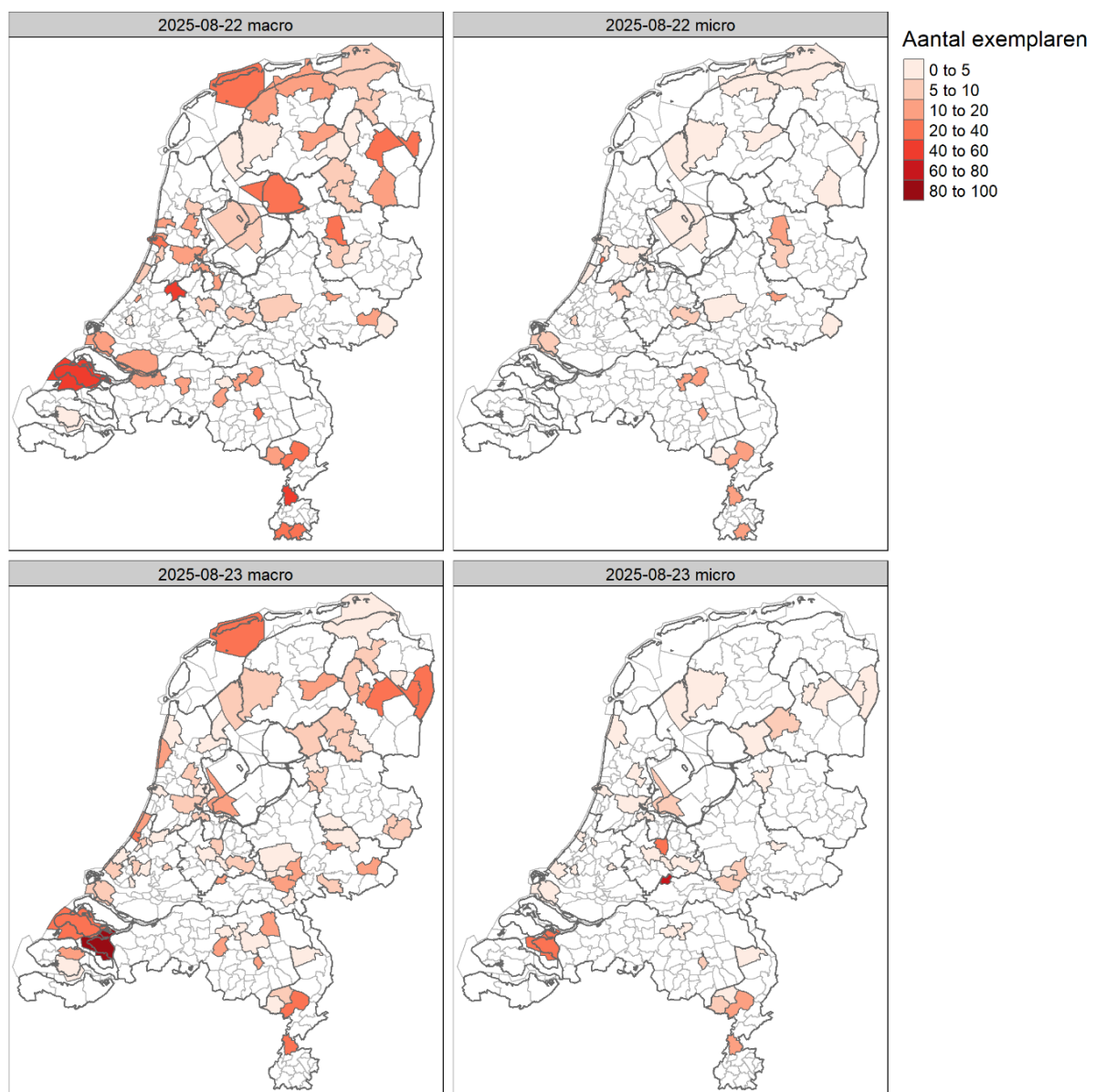
Tabel 1: Top 15 van meest ingevoerde nachtvlinders tijdens het weekend van de Nationale Nachtvlindernacht.

	Nederlandse naam	groep	Aantal ex.	Aantal locaties
1	gewone grasuil	macro	561	138
2	zwarte-c-uil	macro	517	113
3	zuidelijke stofuil	macro	407	100
4	blauwooggrasmot	micro	204	22
5	variabele grasmot	micro	189	42
6	huismoeder	macro	159	83
7	groente-uil	macro	112	35
8	open-breedbandhuismoeder / kleine breedbandhuismoeder	macro	110	46
9	volgeling	macro	108	66
10	puta-uil	macro	86	35
11	oranje wortelboorder	macro	85	40
12	brandnetelbladroller	micro	80	32
13	vierbandspanner	macro	67	33
14	taxusspikkelspanner	macro	61	39
15	gewone spikkelspanner	macro	59	24

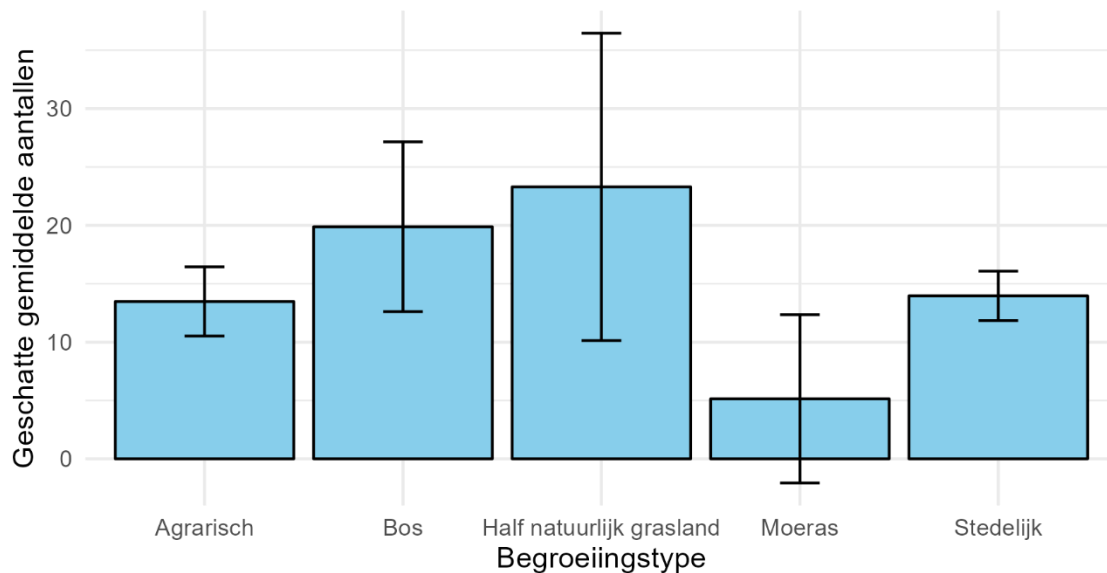
Figuur 2: Bij de nachtvlindernacht in Wageningen (in arboretum Belmonte) was een grote belangstelling voor de nachtvlinders, met tientallen bezoekers. Er werden zo'n 130 verschillende soorten waargenomen.

Ook hebben we gekeken op welke locaties in het land tijdens de Nationale Nachtvlinternacht de meeste exemplaren werden waargenomen. Om het makkelijk te houden, hebben we dit opgesplitst per gemeente. Zoals eerder gezegd werden op de vrijdag iets minder tellingen gedaan dan op de zaterdag. Gezien de weersomstandigheden was vrijdag wel de meest gunstige nacht om de val te plaatsen. Zoals op figuur 2 te zien is, werden er voornamelijk macronachtvlinders gezien en een stuk minder microvlinders. Gezien de tijd van het jaar is dit logisch, omdat de meeste microvlinders toch in de zomermaanden vliegen. Om de locaties goed met elkaar te kunnen vergelijken, is enkel gebruik gemaakt van de data van de meest gebruikte val: de LedEmmer. Met deze val zijn 219 routes geteld, gevolgd door 20 meetpunten met een Sylvania 20 watt blacklight. De andere lampen werden maar in een enkel meetpunt gebruikt. Omdat de lamp wel een groot effect heeft op de aantallen vlinders zijn deze lampen in deze vergelijking weggelaten. En er zijn net te weinig meetpunten met deze andere lampen geteld om de kaart ook met deze lampen te maken. In de blanke gemeenten zijn geen tellingen gedaan, dus is er wel een telling gedaan, maar bleek dit een nultelling, krijgt die gemeente toch een heel licht kleurtje.

Figuur 3: Aantal waargenomen macronachtvlinders (links) en microvlinders (rechts) per gemeente die tijdens de Nationale nachtvlinternacht in het meetnet nachtvlinders zijn ingevoerd. Boven de aantallen op vrijdagavond de 22^e en onder op de zaterdag de 23^e.

Het aantal gevangen vlinders is niet enkel afhankelijk van de plek in Nederland, maar ook aan het begroeiingstype waarin je vangt. Hieronder hebben we dat opgesplitst per begroeiingstype, hier enkel voor de macro's. Omdat dit ook weer erg af kan hangen van welke val er wordt gebruikt zijn ook hier enkel de vangsten met LedEmmers meegenomen. Tevens is dit het val-type die ook veruit het meest wordt gebruikt buiten het stedelijk gebied. Ondanks dat er verschillen lijken te zitten tussen de verschillende begroeiingstypen, is de steekproef te klein en/of de variatie te groot om deze verschillen ook statistisch aan te kunnen tonen.

Figuur 4: Gemiddeld aantal nachtvlinders per begroeiingstype tijdens de Nationale Nachtvlindernacht 2025 in LedEmmers in het meetnet nachtvlinders. De foutbalken zijn de 95% betrouwbaarheidsintervallen. Er zijn geen statistisch onderbouwde verschillen tussen de verschillende begroeiingstypen.

Update stage Rutger

In een nieuwsbrief in het voorjaar deed Rutger een oproep om hem mee te helpen bij zijn stageonderzoek. Hiervoor hebben een aantal van jullie een enquête ingevuld die gerichte vragen bevatte over de leegtijd van de nachtvlinder. Rutger brengt jullie via deze weg graag op de hoogte over de uitkomsten van zijn onderzoek:

“Tot voor kort was het onduidelijk hoeveel nachtvlinders ’s ochtends wegvlogen uit LedEmmers. Daarom heb ik hier afgelopen maanden onderzoek naar gedaan in verschillende gebieden en tuinen bij Wageningen. Uit de resultaten van zijn onderzoek bleek dat het wegvliegen van nachtvlinders afhankelijk was van de temperatuur; hoe warmer, hoe meer vlinders er wegvlogen uit de val in de twee uur na zonsopkomst. Andere weersfactoren als maanstand, windkracht of lichtsterkte hadden geen effect op het wegvliegen. Buiten de LedEmmer vliegen er significant meer vlinders weg en ook lijkt het uit de resultaten dat micronachtvlinders sneller wegvliegen dan macrovlinders. Over het algemeen vliegt ongeveer 9 procent van de nachtvlinders weg in de twee uur na zonsopkomst, al kan dit percentage iets hoger liggen in het midden van de zomer. Op basis van de resultaten raden wij dus aan om na warme nachten de LedEmmer vroeg te legen.”

Lichtval overdag

Geweldig om te zien wat een oproep bij jullie losmaakt! Soms wat twijfelend waarom je een nachtvlinderval overdag zou moeten plaatsen. De reden dat we dit onderzoekje hebben uitgevoerd is omdat we bij een nieuwe versie van de LedEmmer de lichtschakelaar eruit laten. Dit blijkt namelijk een zwakke plek, en met de huidige capaciteit van powerbanks is het moment van plaatsen niet meer van groot belang om de ledstrip de hele nacht te laten branden. Voor grotere projecten zetten we soms echter een tiental vallen die ook al eerder op de dag worden geplaatst. Om te weten of dit een effect heeft op de vangsten wilden we dus weten of je ook nachtvlinders vangt wanneer de val overdag al aanstaat.

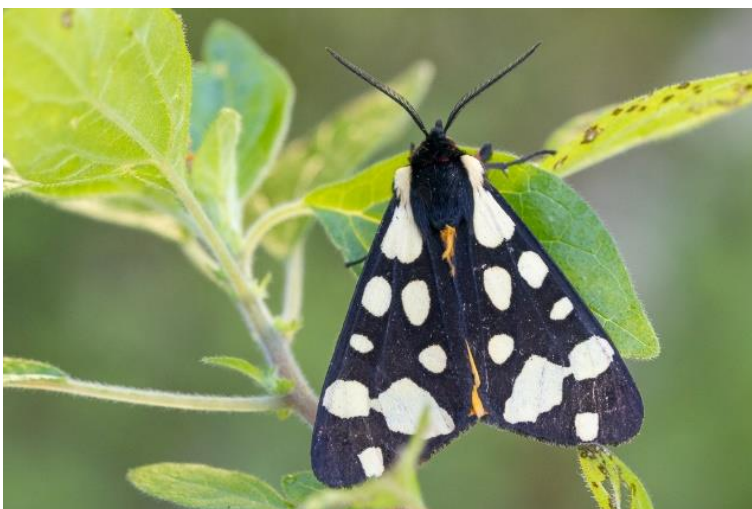
Op 37 meetpunten 140 tellingen overdag uitgevoerd. Met 23 meetpunten waren de meeste meetpunten in het stedelijk gebied, gevolgd door 8 in het agrarisch gebied, 2 op de heide, 1 in moeras en 1 in een bos. Het beeld was zoals verwacht; er werden nauwelijks nachtvlinders gevangen. In totaal zijn er overdag vijf macronachtvlinders gevangen: zuidelijke stofuil, gewone grasuil, zwartkamdwergspanner, streepkokerbeertje en een vlekstipspanner. Daar tegenover werden er 1959 macronachtvlinders de nacht erna gevangen, verdeeld over 168 (verzamel)soorten. In totaal zijn er overdag acht microvlinders gevangen: 4 blauwooggrasmotten, zebraamot onbekend, drietandvlakjesmot, stippelmot onbekend, satijnvleugelsikkelmot en witte dominomot. De nacht na de dagtelling werden er in totaal 1108 microvlinders gevangen verdeeld over 131 (verzamel)soorten. Naast de nachtvlinders werden overdag ook andere soortgroepen gevangen zoals schietmotten, spinnen, vliegen en kevers. Met een totale vangst aan macronachtvlinders overdag van 0,26% ten opzichte van de nachttelling en 0,72% bij de microvlinders is dit maar een heel klein percentage en maakt het moment van het plaatsen van de val overdag weinig uit op de eindtotalen de volgende ochtend, laat staan op de landelijke trend. En die vlinders waren mogelijk ook in de val terecht gekomen wanneer ze zonder dat het lampje aanstond tegen het plexiglas waren gevlogen.

Mocht je nog een dagtelling hebben gedaan en die nog niet naar Jurriën hebben toegestuurd, doe dat dan zo snel mogelijk, zodat hij bij verdere vergelijkingen meegenomen kan worden.

Vrijwilliger gezocht!

Oproep voor vrijwilliger rondom Grevelingen

In samenwerking met Staatsbosbeheer zijn we momenteel op zoek naar een vrijwilliger die nachtvlinders wil monitoren met LedEmmers rondom de Grevelingen. Hier komen een aantal zeldzame soorten voor, zoals de ligusterbloksparner en de roomvlek. De insteek is om hier door het jaar heen consequent te gaan monitoren. Geïnteresseerd? Stuur een mailtje naar meetnet@vlinderstichting.nl en dan brengen we je in contact met de betreffende beheerder.

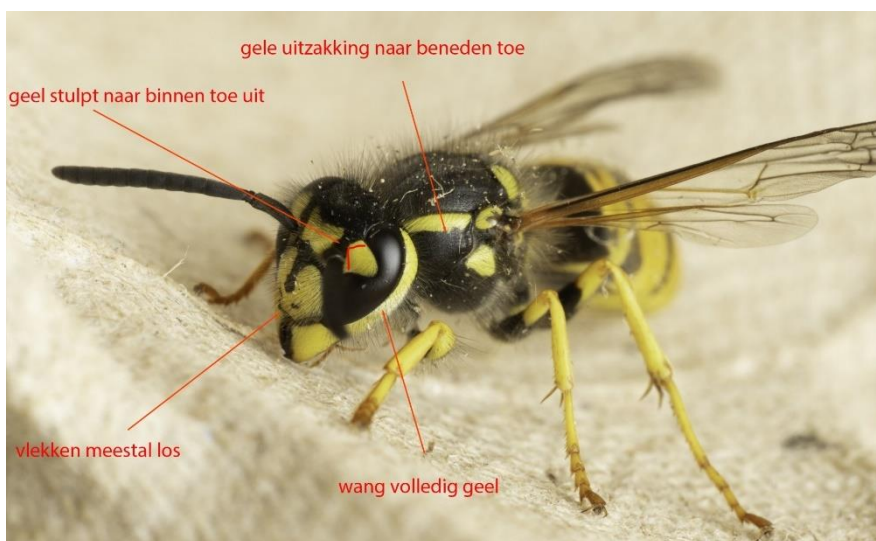
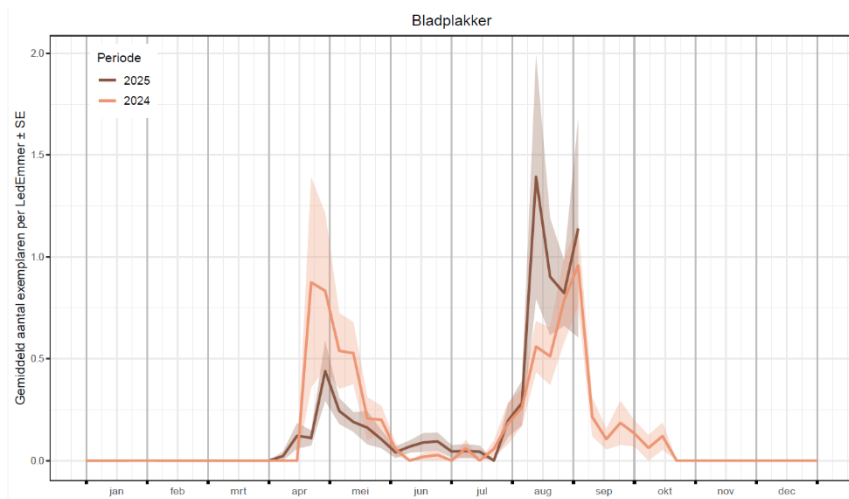
Niet-nachtvinders

Zoals de meesten van jullie inmiddels wel weten, kunnen er al een tijdje extra soortgroepen geteld worden. Eén van die soortgroepen zijn de schietmotten. Ondanks dat we voor veel soorten nog te weinig data hebben, kunnen we voor een paar soorten wel al een aantal dingen laten zien, zoals de grafiek van bijvoorbeeld de bladplakker (*Glyphotaelius pellucidus*). De grafiek is hiernaast zichtbaar. Wat opvalt is dat deze soort tijdens de eerste vliegpiek in 2025 minder gezien werd dan in 2024, en in de tweede vliegpiek was dit precies andersom.

Het wespenseizoen is nu op haar hoogtepunt, maar welke soorten heb je in de mottenval? De Europese hoornaar is goed herkenbaar, dus vermoedelijk kunnen we als er wat meer tellingen gedaan worden interessante data over deze soort verkrijgen via het meetnet. De twee soorten “limonadewespen” zijn wat lastiger van elkaar te onderscheiden. Afgelopen juli is de Entomologische Tabel Plooi vleugelwespen gepubliceerd, en ik moet zeggen dat ik daardoor steeds beter snap hoe je Duitse wesp van Gewone wesp kunt onderscheiden. Ik heb nog even de verschillen ingetekend op twee plaatjes van wespen uit de val in mijn tuin, waar ik de afgelopen maand 95 Duitse wesp en 30 gewone wesp kon invoeren in het meetnet.

Houd er rekening mee dat mannetjes andere kenmerken hebben dan werksters en koninginnen. Als je die kenmerken wil weten en/of als je meer wil leren over deze fascinerende wespensfamilie, dan is het boekje te verkrijgen via [de website van EIS](#). Met een beetje oefenen wordt het steeds makkelijker!

Tekst en foto's: Daan Drukker, kenmerken gebaseerd op informatie uit De Nederlandse Plooi vleugelwespen van Jan Smit en Wim Klein.

Herziening Nederlandse nachtvlindernamen

In de afgelopen jaren hebben alle in Nederland voorkomende nachtvlinders een Nederlandse naam gekregen. Sommige namen worden al meer dan honderd jaar gebruikt, zoals die van de huismoeder. De microvlinders hebben pas in deze eeuw Nederlandse namen gekregen. Er waren eveneens meerdere soortenlijsten in omloop, ook daar komt nu verandering in.

Een aantal Nederlandse namen van nachtvlinders blijkt verkeerd gekozen: ze verwijzen bijvoorbeeld naar een verkeerde voedselplant (Tymo Muus kwam erachter tijdens het schrijven van zijn nieuwe boek over de microvlinders van de Benelux), ze indiceren een kenmerk wat geen determinatiekenmerk is of ze refereren aan een bepaalde provincie of streek, terwijl de betreffende vlindersoort ook op veel andere plekken voorkomt.

Vanuit de Werkgroep VlinderFaunistiek (WVF) is een werkgroep samengesteld met, vanuit de Nederlandse Entomologische Vereniging (NEV) en De Vlinderstichting, een aantal leden uit de sectie Ter Haar (macronachtvlinders) en de sectie Snellen (microvlinders). Vanuit twee Vlaamse organisaties sloten Wim Veraghtert (Natuurpunt) en Steve Wullaert (Werkgroep Bladmineerders) aan. Met input van de leden van de secties heeft de werkgroep afgelopen winter alle Nederlandse vlindernamen bediscussieerd en deels herzien. Dit heeft geleid tot een nieuwe namenlijst met meerdere wijzigingen, onder andere voor wat bekende namen, zoals de moerasgrasmot of de taxusspikkelspanner.

De volledige namenlijst, inclusief alle wijzigingen, wordt in het najaar gepubliceerd, samen met de komst van [het boek van Tymo Muus](#). Op Waarneming.nl, Waarnemingen.be, Werkgroep Bladmineerders en het Meetnet nachtvlinders zijn of worden de namen al aangepast. Dit hebben we eerst alleen voor de microvlinders gedaan die veel gevangen worden. We kregen veel vragen binnen over bijvoorbeeld de zwartvlekgrasmot. Dit is de nieuwe naam voor de moerasgrasmot. Deze naam is gewijzigd omdat de soort juist op droge terreinen voorkomt en niet in moerassen. Aan het einde van het jaar zullen de namen van enkele soorten macronachtvlinders ook worden aangepast. Rond die tijd zullen we ook de volledige lijst met jullie delen.

Het aanpassen van enkele namen zal misschien wennen zijn, maar de wijzigingen zijn zeker een verbetering ten opzichte van de foutieve, oude namen.

Figuur 5: De moerasgrasmot heeft een nieuwe naam gekregen: zwartvlekgrasmot. Vanaf nu in het meetnet onder die naam in te voeren. De soort komt niet voor in moerassen maar juist in droge milieus. De zwarte, driehoekige vlek halverwege de bovenvleugel is kenmerkend.

In het nieuws

- [Nieuwe populatie hoogveenaarduil ontdekt](#)
- [Trend nachtvlinders laatste 10 jaar](#)
- [Herziening Nederlandse nachtvlindernamen \(update\)](#)

Donateur worden?

Met alle negatieve berichten over de natuur in ons land, zou je soms bij de pakken neer willen gaan zitten. Maar daar knappen wij én de natuur niet van op. Samen kunnen we ons inzetten voor behoud en herstel van vlinders en libellen.

U draagt al enorm bij aan ons werk door uw tijd te doneren. Daar zijn we ontzettend dankbaar voor. Bent u ook al donateur? Dankzij donateurs kan De Vlinderstichting projecten uitvoeren die anders onmogelijk zijn. Projecten waarbij behoud en herstel van vlinders (en libellen) voorop staat. Elke gift, groot of klein, maakt direct verschil en brengt ons dichterbij een toekomst waarin (nacht)vlinders weer volop rondvliegen. Helpt u mee deze prachtige insecten een toekomst geven? Dan ontvangt u ook het tijdschrift Vlinders.

Het tijdschrift Vlinders staat boordevol interessante artikelen, mooie foto's en het laatste nieuws over vlinders en libellen.

In het augustusnummer leest u bijvoorbeeld over:

- Maaien volgens Kleurkeur werkt!
- Waarom natuur verhalenvertellers nodig heeft
- De bijzondere levenscyclus de houtpantserjuffer
- Welke microvlinders je tegen kan komen in jouw tuin
- en nog veel meer!

Donateurs ontvangen het tijdschrift automatisch thuis op de mat of digitaal in hun inbox.

[Hier kunt u zich opgeven als donateur of een eenmalige gift doen.](#)

Contact

Landelijk Meetnet Nachtvlinders

Rik Wever, José Kok, Jannes Boers, Maurits Mocnik en Jurriën van Deijk

Tel.: 0317 467346

meetnet@vlinderstichting.nl

Deze nieuwsbrief wordt via e-mail verstuurd aan alle tellers van het Landelijk Meetnet Nachtvlinders. Mocht je geen prijs stellen op de nieuwsbrief, dan kan je de verzending stoppen door op meetnet.vlinderstichting.nl bij instellingen de optie 'Nieuwsbrief ontvangen' uit te zetten.